

KLAGANDE

1. Jaktkritikerna, 802441-4370

[REDACTED]

2.

[REDACTED]

MOTPART

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
403 40 Göteborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut den 17 december 2018,
dnr 218-45744-2018

SAKEN

Licensjakt efter lodjur enligt jaktförordningen (1987: 905)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avvisar [REDACTED] överklagande

Förvaltningsrätten avvisar Jaktkritikernas yrkanden om att ålägga länsstyrelsen att vidta åtgärder.

Förvaltningsrätten avslår överklagandet i övrigt.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har beslutat om licensjakt efter högst sju (7) lodjur i Västra Götaland län. I beslutet anges att jakten får bedrivas under tiden 1 mars till och med den 31 mars 2019, eller till dess att jakten avlyses. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

PARTERNAS INSTÄLLNING

Vad [REDACTED] anför

[REDACTED] överklagar beslutet och yrkar att det ska upphävas. Han anför i huvudsak följande. Den beslutade jakten är inte förenlig med art- och habitatdirektivet. Jakt efter lodjur får endast ske mycket restriktivt och några skäl för att medge jakt har inte framkommit i beslutet. Han har talerätt för att lodjuren är av allmänt intresse som angår honom.

Vad Jaktkritikerna anför

Jaktkritikerna överklagar beslutet och yrkar:

- att beslutet ska upphävas
- att förordnandet om att beslutet ska gälla även om det överklagas inhiberas
- att all hundanvändning för att förfölja och jaga lodjur ska förbjudas, särskilt de plott- och stövartyper som införts i Sverige under 2000 talet.
- att veterinär och djurvälståndsexpertis ska utfärda ett yttrande om hundjakt efter just lodjur utifrån en särskild bedömning av den nya typen av s.k. plotthund.
- att länsstyrelsen i detalj ska beskriva hur 27 § jaktlagen ska tolkas vad gäller de nya jakthundstyperna och hur 5 § i djurskyddslagen ska tolkas om överansträngning av djur avseende lodjur.
- att spårning med motorfordon inte ska tillåtas och att det ska vara förbjudet att söka efter lodjursspår med hjälp av motorfordon före den 1 mars samt att medföra vapen vid sökning från motorfordon.

Jaktkritikerna anför i huvudsak följande. Jakten är inte förenlig med förbudet att fånga och döda lodjur och störa dem under deras parnings- och uppfödningstid. Jakttiden sammanfaller med lodjurens brunstperiod och en period då lodjursungarna fortfarande är beroende av föräldradjuren. Inom EU kommissionen pågår en översyn över hur Sverige förhållit sig till art- och habitatdirektivet. Det förslag som EU kommissionen lagt fram är ett försök att förmå Sverige att följa intentionerna i art- och habitatdirektivet. EU kommissionen har ändrat sina riktlinjer för statligt stöd inom jordbrukssektorn som gör det möjligt för medlemsstaterna att bevilja full ersättning till jordbrukare för skador som är orsakade av fridlysta djur. Ändringarna möjliggör ersättning till exempelvis uppförande av elstängsel eller förvärv av boskapsvaktande hundar. Genom förbättrade och generösare ersättningsregler finns det alltså annan lämplig lösning. Länsstyrelsen kan redan nu uppmärksamma granskningen av artskyddet genom att detta år utesluta jakt på en så känslig art som lodjur. En konfliktlösning mellan människa och rovdjur ska i ett modernt land inte bestå av dödande av rovdjuren.

Undantaget från det strikta skyddssystemet för lodjur kan inte tillämpas genom licensjakt eftersom upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus i dess naturliga utbredningsområde inte är tydligt belagt. Forskning visar att lodjuren behöver vara närmare 3 000 för att uppnå gynnsam bevarandestatus eftersom utbytet mellan den Svenska och den östra populationen är minimal. Den svenska lodjursstammen innehåller en låg grad av genetisk variation. Genom årliga beslut om licensjakt ligger lodjurspopulationen på gränsen till miniminivån för gynnsam bevarandestatus. Länsstyrelsen har angett i sitt beslut att det skett en ökning med en familjegrupp avseende lodjurens population vid en jämförelse med tidigare år. Uppgifterna är felaktiga och lodjurspopulationen har minskat med en familjegrupp under samma period. Det är i Norge det skett en ökning av familjegrupp av lodjur. Den illegala jakten är inte inräknad i det svenska lodjursbeståndet och beräknas uppgå

till närmare 15 procent. Då finns inte utrymme för licensjakt. Länsstyrelsen har inte i beslutet klarlagt att det inte finns annan lämplig lösning. De senaste tio åren har 26 hundar dödats av lodjur medan 155 hundar skjutits av jägarna själva under jakt vid samma period. År 2011 fanns 225 449 får i mellersta Sverige varav endast 85 angreps av lodjur.

RÄTTSLIG REGLERING

Bestämmelser

Av 23 c § jaktförordningen framgår att förutsättningen för att licensjakt efter bl.a. lodjur ska kunna tillåtas, är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade former. Bestämmelsen i 23 c § jaktförordningen ska tolkas mot bakgrund av motsvarande bestämmelser i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet).

EU-domstolen har i en dom den 14 juni 2007 i mål C-342/05 (Europeiska kommissionen mot Finland) uttalat att undantagsbestämmelserna i artikel 16.1 i direktivet ska tolkas restriktivt och att den myndighet som fattat beslutet har bevisbördan för att nödvändiga förutsättningar föreligger för varje undantag. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som är noggrant och tillräckligt motiverade och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikel 16.1 i direktivet.

Av den allmänt tillämpliga proportionalitetsprincipen, som också slagits fast av EU-domstolen inom artskyddsområdet (se dom i mål C-76/08, Europeiska kommissionen mot Malta), följer att det undantag från skyddssystemet

som en medlemsstat har för avsikt att göra, ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Talerätt för enskild

Länsstyrelsens beslut gäller licensjakt efter lodjur enligt jaktförordningen. Varken jaktlagen (1987: 259) eller jaktförordningen innehåller några bestämmelser om vem som kan överklaga länsstyrelsens beslut. I sådant fall gäller de allmänna reglerna i 41- 42 §§ förvaltningslagen (2017:900) av vilka framgår att ett beslut får överklagas om beslutet kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt. Ett beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot.

██████████ har överklagat länsstyrelsens beslut. Någon allmän klagorätt för var och en som är missnöjd med ett beslut erkänns inte av den svenska rättsordningen. En förutsättning för att annan än den som har varit part hos beslutsmyndigheten ska ha talerätt är att klaganden kan åberopa ett intresse som det är möjligt att beakta vid sakens prövning (jfr HFD 2012 ref. 24).

Förvaltningsrätten konstaterar att det inte har framkommit att det överklagade beslutet påverkar ██████████ rättsställning eller berör ett intresse som erkänts av rättsordningen i den mening att hans intresse är ett sådant som kan beaktas vid sakens prövning. Inte heller i övrigt har framkommit något som visar att ██████████ är berörd av länsstyrelsens beslut på ett sådant sätt att han har rätt att överklaga beslutet. ██████████ överklagande ska därför avvisas.

Krav på åtgärder från länsstyrelsen

Jaktkritikerna har yrkat att veterinär och djurvälståndsexpertis ska utfärda ett yttrande om hundjakt efter just lodjur utifrån en särskild bedömning av den nya typen av plotthund. Att länsstyrelsen ska i detalj beskriva hur 27 § jaktlagen ska tolkas vad gäller de nya jakthundstyperna och hur 5 § i djurskyddslagen ska tolkas om överansträngning av djur avseende lodjur.

Eftersom de yrkanden Jaktkritikerna framställt enligt ovan inte tagits upp i länsstyrelsens beslut kan dessa frågor inte prövas av förvaltningsrätten inom ramen för detta mål. Jaktkritikernas yrkanden om krav på åtgärder från länsstyrelsen ska därför avvisas.

Förutsättningar för licensjakt efter lodjur

Enligt bilaga 4 till art- och habitatdirektivet omfattas lodjur av det strikta skyddssystem som följer av direktivet. Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har i rättsfallet HFD 2016 ref 89 funnit att det är möjligt att tillåta jakt med stöd av undantagsregeln i 16.1 e i art- och habitatdirektivet. Mot den bakgrunden finner förvaltningsrätten att det är möjligt att besluta om licensjakt även på lodjur, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda.

Syftet med den beslutade jakten och annan lämplig lösning

Till skillnad från när det är frågan om skydds jakt så finns det varken i 23 c § jaktförordningen eller artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet något särskilt syfte angivet som ska vara uppfyllt för att ett beslut om licensjakt ska kunna meddelas. För att det ska vara möjligt att göra en bedömning av om det finns någon annan lämplig lösning eller om undantaget från skydd mot jakt är proportionerligt måste det emellertid finnas ett syfte med licensjakten. Vid prövningen av undantag från det strikta skyddssystemet får det anses ligga inom en överprövande domstols kompetens att göra en prövning av om det syfte som beslutsmyndigheten har angett är acceptabelt i sig (se

HFD 2016 ref. 89 och Kammarrätten i Stockholms dom den 14 november 2014 i mål nr 3273- 13).

Förvaltningsrätten tar därmed ställning till om de syften som länsstyrelsen har angett i sitt beslut till stöd för licensjakten på sju (7) lodjur är acceptabelt i sig.

I beslutet anger länsstyrelsen att syftet med licensjakten är att stabilisera lodjurspopulationen ovanför miniminivån på sju familjegrupper för att skapa en hållbar lodjursförvaltning och förbättra möjligheten för samexistens mellan rovdjur och människor. Länsstyrelsen har angett att lodjursangrepp på fårbesättningar är vanligt förekommande i länet, framförallt den södra länsdelen vilket gör det viktigt att lodjursstammen hålls på en hanterbar nivå. Licensjakt tillsammans med övriga förebyggande åtgärder ska enligt länsstyrelsen bidra till att minska konflikter mellan människa och rovdjur.

Förvaltningsrätten anser att det syfte som anges är acceptabelt och att licensjakt får anses vara ändamålsenligt i förhållande till angivet syfte. Utifrån den beskrivning av förekomst av lodjur i länet och andra möjligheter att uppnå syftet, som anges i beslutet finner förvaltningsrätten att det inte finns någon annan lämplig lösning än licensjakt.

Gynnsam bevarandestatus

En av förutsättningarna för att licensjakt ska kunna beviljas enligt jaktförordningen är, som nämnts ovan, att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos arten i dess naturliga utbredningsområde. Jaktkritikerna har ifrågasatt huruvida lodjursstammen i Sverige har en gynnsam bevarandestatus. Naturvårdsverket uttalar i Nationell förvaltningsplan för lodjur under perioden 2014-2019, justerad version januari 2016, bl.a. följande. Det är ett regionalt ansvar att bedöma utrymmet för licensjakt i lä-

net. Det är av stor vikt att beakta att länet ligger över miniminivån samt det nationella referensvärdet i syfte att säkerställa att det inte äventyras. Den licensjakt som beslutas av länen får således inte innebära att antalet lodjursindivider i Sverige understiger det beslutade referensvärdet för lodjur. De regionala miniminivåerna är en fördelning av det nationella referensvärdet och är den lägsta nivån som förvaltningen i länet ska syfta till att upprätthålla (s. 33).

Det nationella referensvärdet för lodjur har fastställts till 870 individer. Populationsberäkningar utifrån Naturvårdsverkets senaste inventering av lodjur vintern 2017/18 visar att det finns cirka 1 202 lodjur i Sverige.

För det mellersta rovdjursförvaltningsområdet, som Västra Götaland tillhör, har Naturvårdsverket fastställt en miniminivå för lodjur på 62 årliga föryngringar. Vid den senaste inventeringen i det mellersta rovdjursförvaltningsområdet kvalitetssäkrades 75,5 familjegrupper. För Västra Götalands län har Naturvårdsverket fattat beslut om en miniminivå om sju (7) årliga föryngringar. I Västra Götalands län fanns det utifrån det senaste inventeringsresultatet (2017/ 2018) 11,5 länsegna föryngringar. Länsstyrelsen har bedömt att ett jaktuttag om sju lodjur inte kommer få någon negativ inverkan på lodjurspopulationen som kan hindra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus.

Förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta angivna inventeringssuppgifter, vilka måste vara utgångspunkten i bedömningen av om den beslutade licensjakten på lodjur försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus. Förvaltningsrätten konstaterar att lodjurspopulationen såväl nationellt som regionalt överstiger de av Naturvårdsverkets beslutade referens- och miniminivåerna.

Länsstyrelsen har också i sitt beslut redogjort för hur man kommit fram till den beslutade kvoten. I den beskrivningen har man fört ett resonemang i vilket man visar att man tagit hänsyn till olika faktorer som påverkar lodjursstammens storlek och vilken effekt det beslutade jaktuttaget kan förväntas få i förhållande till möjligheten att fortsatt upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för arten. Av det överklagade beslutet framgår även att det finns ett visst utrymme för skydds jakt om behov skulle uppstå.

Förvaltningsrätten bedömer därför att den beslutade licensjakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos lodjurets bestånd i dess naturliga utbredningsområde, varken regionalt eller nationellt. Det har inte framkommit något som visar att lodjursstammen är genetiskt sårbar eller att nu beslutad licens jakt på annat sätt riskerar lodjursstammens sammansättning. Förvaltningsrätten finner därför att jakten är lämplig med hänsyn till lodjursstammens storlek och sammansättning.

Selektiv jakt under strängt kontrollerade förhållanden

Det överklagade beslutet innehåller tidsmässiga och geografiska avgränsningar. De geografiska avgränsningarna av jaktområdet är utvalt efter områden där lodjuren gjort mest skada på fårbesättningar samt utifrån var de flesta lodjursföryngringarna kunnat konstateras. I beslutet finns även krav på att jaktledaren kontinuerligt håller sig uppdaterad om den återstående tilldelningen.

Beslutet innefattar också en rad villkor för lodjursjakten som i huvudsak motsvarar de villkor som slås fast i Naturvårdsverkets författningsamling 2014:25 om föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licens jakt efter lo.

Förvaltningsrätten bedömer mot denna bakgrund att länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lodjur uppfyller kraven om såväl selektivitet som jakt under strängt kontrollerade förhållanden.

Slutsats

Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis att länsstyrelsen har grund för sitt beslut om licensjakt efter högst sju (7) lodjur eftersom samtliga kriterier för licensjakt bedöms vara uppfyllda. Den beslutade licensjakten bedöms vara proportionerlig i förhållande till lododjursstammens storlek och sammansättning samt med hänsyn till de syften som angetts för jakten. Överklagandet ska därför avslås.

Då förvaltningsrätten avgör målet slutligt och det före beslutet blir verkställbart föranleder yrkandet om inhibition ingen vidare åtgärd.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Överklagandet ska ges in till Förvaltningsrätten i Luleå men vara ställt till Kammarrätten i Sundsvall. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR 03).

[Redacted]

[Redacted]

rådman

I avgörandet har även nämndemännen [Redacted], [Redacted] och [Redacted] deltagit.

Målet har föredragits av [Redacted]

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturavdelningen

Beslut
2018-12-17

Diarienummer
218-45744-2018

Sida
1(25)

Licensjakt efter lodjur i Västra Götalands län 2019

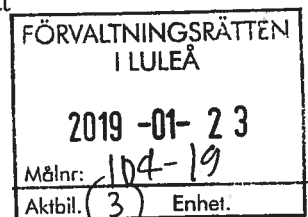
Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med följande villkor, om licensjakt efter högst sju (7) lodjur i Västra Götalands län 2019.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 59 § jaktförordningen (1987:905) att detta beslut ska gälla utan hinder av att beslutet överklagas.

Jakttid

Jakt får bedrivas från och med den 1 mars 2019 och som längst till och med den 31 mars 2019, eller till en tidigare tidpunkt då Länsstyrelsen avlyser jakten.

Tilldelning och jaktområde

Högst ett (1) lodjur får fällas inom jaktområde 1 som består av Karlsborgs, Töreboda, Tibro, Skövde, Hjo, Tidaholms och Falköpings kommuner.

Högst tre (3) lodjur får fällas inom jaktområde 2 som består av Åmåls, Bengtsfors och Melleruds kommuner.

Högst tre (3) lodjur får fällas inom jaktområde 3 som består av Marks, Svenljunga, Tranemo, Borås och Ulricehamns kommuner.

Jaktområdena är markerade på karta som hör till detta beslut, bilaga 1.

Lodjur får fällas oavsett djurets ålder och kön. Ungdjur bör av jaktetiska skäl i möjligaste mån fällas före föräldradjur.

Avlysning

Länsstyrelsen avlyser jakten då det tillåtna antalet djur fällt eller påskjutits och avräknats inom respektive jaktområde, eller om jakttiden löpt ut. Länsstyrelsen informerar om avlysningen via telefonsvararen, via SMS samt på hemsidan (www.lansstyrelsen.se/vastragotaland).

Villkor för licensjakten

För att säkerställa att jakten bedrivs selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden beslutar Länsstyrelsen att villkoren i detta beslut ska gälla. Villkoren är ställda utifrån Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lo (NFS 2010:15) samt Naturvårdsverkets beslut (NV-04673-18) om Överlämnande av rätten att besluta om licensjakt efter lodjur till samtliga länsstyrelser utom Länsstyrelsen i Gotlands län.

Söka efter spår

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 21 § jaktförordningen (1987:905) att sökning efter lodjursspår samt ringning för att fastställa djurets ungefärliga vistelseplats får ske med hjälp av motordrivet fordon, men endast på allmän eller enskild väg. Den som söker efter spår från motorfordon får inte skjuta, förfölja eller genskjuta lodjur från fordonet. Sökning efter lodjursspår får utföras utan att jaktledaren registrerar sig i jaktregistret och hos Länsstyrelsen. Spårning får utföras från och med beslutad jaktstart till och med jaktens slut.

Rätt att bedriva jakt

Den som har jakträtt efter lodjur i områden som omfattas av detta beslut får jaga enligt beslutet. Den som tänker bedriva licensjakt efter lodjur ska enligt 49 § jaktförordningen registrera sig i Naturvårdsverkets jägarregister.

Jakttid

Lodjur får enligt 9 § jaktförordningen (1987:905) jagas fr.o.m. en timme före solens uppgång t.o.m. en timme efter solens nedgång. Timmen efter solens nedgång får jakten endast bedrivas som vaktjakt eller smygjakt.

Krav på eftersökshund

Vid jakt efter lo ska hund som är särskilt tränad i att spåra upp skadat vilt kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen. Detta framgår av 17 § andra stycket jaktförordningen (1987:905).

Tillåtna jaktmedel

I 6, 11, 14 och 16 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) framgår vilka vapen som är tillåtna vid jakt efter lodjur.

Hundanvändning

Högst två hundar som förföljer ett och samma lodjur får används samtidigt. Länsstyrelsen erinrar om att jakten ska bedrivas med god jaktetik enligt 27 § jaktlagen (1987:259) och att all hundanvändning ska präglas av detta. Hänsyn ska också tas till jakthundens välbefinnande enligt 5 § djurskyddslagen (1988:534) som säger att djur inte får överansträngas.

Jaktledarens ansvar

1. Jakt får inte bedrivas utan att en ansvarig jaktledare är utsedd innan varje jakttillfälle. Vid ensamjakt är den ensamme jägaren jaktledare.
2. Jaktledaren ska före jaktens början informera samtliga jakttagare om villkoren för jakten, kommunikationsbestämmelser, otillåtna skjutriktningar, gränsförhållanden samt om övriga regler som kan behövas för jaktens genomförande. Jaktledaren ska vidare informera om skyldigheten att inneha vapenlicens och giltigt statligt jaktkort.
3. Jaktledaren ska informera skytten om dennes ansvar att rapportera fälld eller påskjuten lo till Länsstyrelsen i enlighet med 5b § jaktförordningen (1987:905).
4. Jaktledaren ska inför varje jakttillfälle försäkra sig om att en hund som är särskilt tränad i att spåra skadat vilt ska kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen i enlighet med 17 § andra stycket jaktförordningen (1987:905).
5. Jaktledaren ska informera varje jakttagare om riskerna med skadskjutning av lo, uppmana jakttagarna att endast skjuta med stöd och endast skjuta mot stillastående loar med rena sidoskott samt, vid jakt med hagelvapen, inte skjuta på avstånd över 20 meter.
6. Jaktledaren ska informera varje jakttagare om att hen bör vara ansvarsförsäkrad, bör bära röda band eller motsvarande kännetecken under jakten samt att hen årligen före jakten förvissat sig om att vapnet är inskjutet och att hen har tillräcklig skjutskicklighet för att bedriva jakt efter lo.
7. Jaktledaren ska ansvara för att kommunikationsvägarna under jakten säkerställer att villkoren för jakten efterlevs.
8. Jaktledaren ska minst en gång i timmen informera sig om hur många djur som återstår av tilldelningen i det område där jakt efter lo bedrivs.

Telefonsvarare för kontroll av återstående tilldelning: 010 – 22 450 95.

9. Jaktledaren ska veta vilka föreskrifter beträffande jakt som gäller inom naturreservat i jaktområdet. Länk till naturreservaten i Västra Götalands län: <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/besok-och-upptack.html>

Övrigt

Jaktledaren ska underlätta för besiktningspersonalen efter det att ett lodjur fällts, exempelvis genom att undvika att jaktdeltagarna trampar sönder spår vid skottplats och fallplats.

Hantering av fällt lodjur

Anmälan av fällt eller påskjutet lodjur

Den som fällt eller påskjutit ett lodjur ska anmäla detta till Länsstyrelsen utan dröjsmål och senast samma dag i enlighet med bestämmelsen i 5 b § jaktförordningen (1987:905).

Vid anmälan ska skytten ange följande uppgifter:

- skyttens och jaktledarens namn, adress och telefonnummer,
- när djuret fällts eller påskjutits (datum och klockslag),
- var djuret fällts eller påskjutits (inom vilket jaktområde och plats som går att återfinna på karta, alternativt koordinater)
- djurets kön

För att anmäla fällt eller påskjutet lodjur, ring: **010 – 22 450 90**

För information om återstående tilldelning, ring: **010 – 22 450 95**
(telefonsvarare)

För att få SMS om återstående tilldelning:

SMS:a till **076 519 68 33** (om du har svenskt abonnemang) alternativt **0046 76 519 68 33** (om du har utländskt abonnemang) texten:

Spara Förnamn Efternamn Lojakt2019

Förnamn och Efternamn ersätts med jägarens riktiga namn. Varje ord separeras med mellanslag.

Besiktning av fällt lodjur

1. Länsstyrelsens besiktningspersonal ska besikta samtliga fällda djur.
2. Skytten ska inom ett dygn från det att djuret fällts uppvisa hela det fällda djuret för Länsstyrelsens besiktningspersonal.

3. Om Länsstyrelsen så begär ska skottplats och fallplats omgående uppvisas.
4. Besiktningspersonal fyller tillsammans med skytten i de blanketter för fälld lo som Länsstyrelsen tillhandahåller.

Påskjutet lodjur

1. Den som påskjutit lodjur ska anmäla detta till Länsstyrelsen utan dröjsmål och senast samma dag i enlighet med bestämmelserna i 5 b § jaktförordningen (1987:905).
2. När ett lodjur påskjutits, och det inte blir kvar på platsen, får endast sådan jakt som syftar till att fälla det påskjutna lodjuret bedrivas inom det område som jaktledaren ansvarar för. Licensjakten i övrigt får återupptas först efter medgivande från Länsstyrelsen.
3. Den som påskjutit lodjur ska tillsammans med jaktledaren ansvara för att platsundersökning genomförs för att säkerställa om lodjuret är skadat eller ej, samt för att spår på skottplats och fallplats ej förstörs.
4. Den som påskjutit lodjur ska tillsammans med jaktledaren ansvara för att eftersök genomförs om inte platsundersökningen eller andra omständigheter visat på att lodjuret är oskadat. Eftersök ska genomföras tills dess:
  - a) djuret påträffats dött,
  - b) djuret påträffats skadat och avlivats,
  - c) kulans anslags- eller nedslagsplats är så belägen att den utesluter att lodjuret skadats, eller
  - d) djuret inte kan påträffas.
5. Jaktledaren ska på begäran uppvisa skottplatsen för Länsstyrelsens besiktningspersonal.
6. Jaktledaren ska till Länsstyrelsens besiktningspersonal redovisa hur platsundersökning och eftersök genomförts samt dokumentera dessa åtgärder på blankett som besiktningspersonalen tillhandahåller.
7. Om skadeskjutet lodjur inte anträffats ska tillgängligt material såsom blod, hår eller spillning från det skadade djuret samlas för DNA-analys, enligt besiktningspersonalens instruktioner.

Avräkning av påskjutet lodjur

Påskjutet lodjur ska avräknas såvida inte kulans anslags- eller nedslagsplats från det avlossade skottet är så belägen att den utesluter att lodjuret skadats, eller om det på annat sätt vid fältkontroll kan fastställas att lodjuret inte skadats.

Fälls lodjur med stöd av andra beslut eller dödas på annat sätt under den tid då licensjakt efter lodjur är tillåten, ska dessa djur inte avräknas licenstilldelningen.

Hantering av skinn och kropp från fällt lodjur

Skinn från fällt lodjur tillfaller jakträttshavaren under förutsättning att:

- Länsstyrelsens besiktningspersonal har tagit ett hudprov (ca 1x3 cm) från fällt djur. Om djuret är eller kan tänkas vara angripet av skabb ska ytterligare hudprov tas från angripnen del eller delar.
- Flådd kropp inklusive huvud överlämnas till Länsstyrelsen enligt överenskommelse med besiktningspersonal.
- Jakten i övrigt har skett i enlighet med jaktlagstiftningen och villkoren i Länsstyrelsens beslut om licensjakt.

Skinnet ska märkas med transponder (mikrochip) av besiktningspersonal vid sidan av flåsnittet vid buk eller bröst. Uppgifter om chipnummer ska anges på särskild blankett som besiktningspersonalen tillhandahåller. Länsstyrelsens besiktningspersonal ansvarar för att flådd kropp inklusive huvud och hudprov tas om hand och fraktas till SVA. Kroppen ska vara komplett, dvs. alla tår (exklusive klor), alla svanskotor, kraniet samt (för hanar) testiklar och penisben ska medfölja kroppen.

Försäljning av lodjursskinn

Kommersiella aktiviteter som annonsering, köp, byte, försäljning eller förevisning av lodjur, lodjursskinn eller andra delar av lodjur, är förbjudna enligt artikel 8.1 i rådets förordning (EG) 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem. För lodjur skjutna i enlighet med detta beslut, kan Jordbruksverket efter ansökan meddela undantag från detta förbud.

Ytterligare information finns på Jordbruksverkets hemsida (www.jordbruksverket.se).

Beskrivning av ärendet

Utbredning, inventering och tillväxt av lodjur

Antalet lodjur i Sverige beräknas genom inventeringar som görs i hela landet utom på Gotland. Inventeringen regleras i förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn och i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2007:10) om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (ändrade genom Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2012:01 och NFS 2012:12), samt tillhörande instruktioner och faktablad.

Viltskadecenter har uppdraget att sammanställa och publicera länsstyrelsernas resultat från rovdjursinventeringarna. Under inventeringssäsongen 2017/2018 fanns 262 familjegrupper av lodjur i Skandinavien. Detta är en knapp ökning med 1 familjegrupp jämfört med 2016/2017. Av familjegrupperna återfanns 57,5 i Norge och 204,5 i Sverige. Baserat på antalet familjegrupper beräknas den svenska delen av populationen omfatta ca 1 202 djur. De 262 familjegrupperna i

Skandinavien motsvarar en population av omkring 1 542 lodjur. I Mellersta förvaltningsområdet inventerades 75,5 familjegrupper. Det totala antalet lodjur får man genom att multiplicera antalet familjegrupper med en omräkningsfaktor. För Mellersta rovdjursförvaltningsområdet motsvarar denna cirka 5,48–6,24 (Tovmo m. fl. *Inventering av lodjur 2016*) lodjur per familjegrupp beroende på biogeografisk region.

Lodjursföryngringar utgör endast en del av den totala lodjurspopulationen. Antalet föryngringar kan variera relativt mycket från år till år utan att antalet vuxna lodjursindivider behöver förändras i samma takt. Lodjursstammens tillväxt i Sverige är enligt tidigare forskningsrapporter främst begränsad av legal jakt i renskötselområdet och av bytestillgången i Mellansverige. Forskarna har även dragit slutsatsen att lodjursstammen inte har bristande genetisk variation och att stammen inte är hotad på nationell nivå. Regeringen bedömer i sin proposition En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191) att lodjuret har en gynnsam bevarandestatus i Sverige.

Nationella målsättningar och bevarandestatus för lodjur

Sveriges nuvarande rovdjurspolitik beslutades i stora drag av riksdagen 2001, efter regeringens förslag i propositionen Sammanhållen rovdjurspolitik (prop. 2000/01:57). Det övergripande mål som godkändes var att Sverige skulle ta ansvar för att björn, varg, järv, lodjur och kungsörn skulle finnas i ett så stort antal att de långsiktigt fanns kvar i den svenska faunan och att arterna kunde sprida sig till sina naturliga utbredningsområden.

Den 10 december 2013 beslutade riksdagen (riksdagens protokoll 2013/14:43) om regeringens proposition En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191), där det bl.a. föreslås att det övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken ska vara att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus. Samtidigt ska tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn ska tas.

Riksdagen beslutade också i enlighet med regeringens proposition om referensnivåer för stammarnas storlek och för utbredningen av rovdjursarterna i Sverige. Angående lodjur hade regeringen föreslagit att referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus när det gäller populationen i Sverige ska vara 700–1000 individer och att referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus när det gäller utbredningsområdet i Sverige ska vara hela Sverige förutom Gotlands län. Mot bakgrund av att referensvärdena för populationsstorlek och utbredningsområde är uppnådda, bedömde regeringen att lodjuret har en gynnsam bevarandestatus i Sverige.

Den 16 december 2013 tog Naturvårdsverket ställning till referensvärdena för björn, järv, lodjur och varg (NV-09661-12) inom ramen för rapporteringen enligt Artikel 17 i Art- och habitatdirektivet. När det gäller lodjur rapporterade Naturvårdsverket att referensvärdet för populationsstorleken hos lodjur är 870 individer i Sverige, fördelade på de

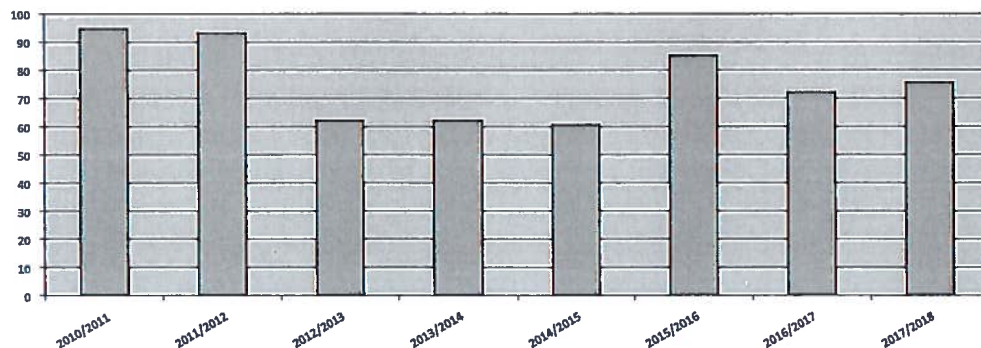
biogeografiska områdena Alpin (140 individer) och Boreal (730 individer). Naturvårdsverket bedömde att livsmiljön för lodjuren har bra kvalitet, att framtidsutsikterna är bra och att bevarandestatusen är gynnsam.

Lodjur i Mellersta rovdjursförvaltningsområdet

Lodjursstammen, mätt i antal inventerade familjegrupper, varierar mellan åren i Mellersta förvaltningsområdet. Det kan delvis bero på naturlig variation i reproduktionen, men beror också på att det vissa år är svårt att inventera, på grund av brist på bra spårnö.

Lodjurets populationsdynamik påverkas också av andra faktorer, i Mellersta rovdjursförvaltningsområdet är det tätheten av rådjur som visats ha stor betydelse för hur lodjurspopulationen kan utvecklas i området.

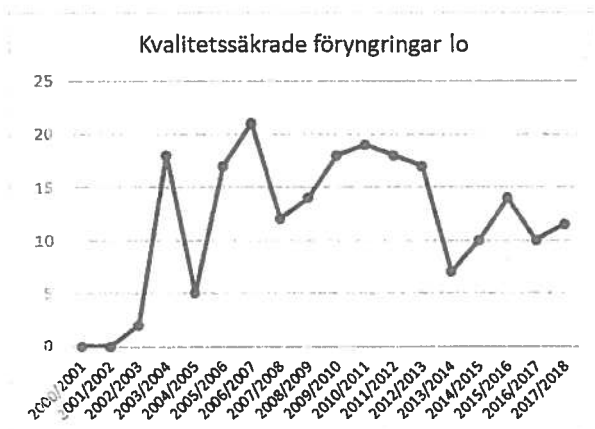
Enligt Viltskadecenters *Inventering av lodjur 2018* konstaterades 75,5 familjegrupper av lodjur i Mellersta rovdjursförvaltningsområdet under inventeringssäsongen 2017/2018. Det bekräftades samma säsong 95 familjegrupper i Norra- och 34 i Södra rovdjursförvaltningsområdet. Halva familjegrupper uppstår när en familjegrupp rör sig över länsgränser och därmed delas mellan olika län. Den av Naturvårdsverket fastställda miniminivån för Mellersta rovdjursförvaltningsområdet är 62 föryngringar (familjegrupper) per år (NV- 00552-14). Detta motsvarar ca 341 lodjur.

Figur 1: Antalet lodjursföryngringar som kvalitetssäkrats i Mellersta rovdjursförvaltningsområdet sedan 2010.

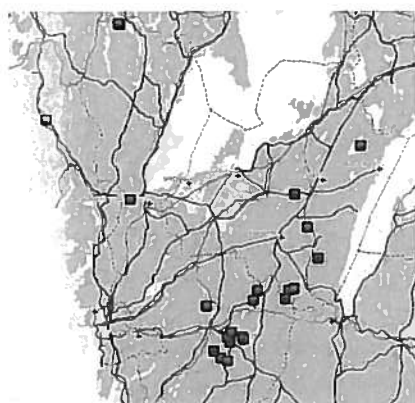
Lodjursstammens storlek, utbredning och utveckling i Västra Götalands län

Antalet konstaterade familjegrupper av lodjur i Västra Götalands län har varierat sedan inventeringarna började. Totala antalet lodjur i länet har sannolikt inte varierat lika mycket mellan åren. Tillgången på spårnö har stor betydelse för inventeringsresultatet. Familjegrupper kan grovt omräknas till antal individer. Inventeringsresultatet från 2017/2018 ger 11,5 familjegrupper av lodjur, vilket motsvarar en population på drygt 60 lodjur.

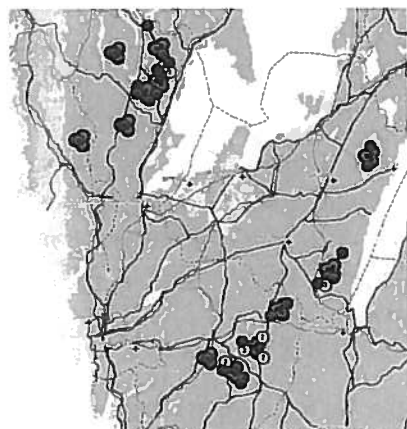

Figur 2: Antalet föryngringar (familjegrupper) av lodjur som kunnat kvalitetssäkras vid de årliga inventeringarna i Västra Götalands län.

Skadorna av lo på får är omfattande i länet. Jaktområdena är avgränsade dels med hänsyn till var lodjuren gör mest skada, dels med hänsyn till var i länet de flesta loföryngringarna har kvalitetssäkrats.

Figur 3. Markeringarna visar var i länet får har angripits av lodjur mellan den 1 maj 2018 och den 9 november 2018.

Figur 4. Markeringarna visar var i länet lodjursföryngringar har kvalitetssäkrats under inventeringssäsongen 2017/2018.

Bestämmelser som beslutet grundas på

I 23 c § jaktförordningen (1987:905) anges att förutsättningen för att licensjakt efter björn, varg, järv och lo ska kunna tillåtas är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Av 23 d § jaktförordningen (1987:905) följer att om det finns förutsättningar enligt 23 c § och något annat inte följer av 24 a §, får Naturvårdsverket besluta om licensjakt efter björn, varg, järv och lo. Ett beslut om jakt enligt första stycket får utformas och förenas med villkor som är ändamålsenliga med hänsyn till de olägenheter som förekomsten av täta rovdjurspopulationer orsakar.

Bestämmelserna i jaktförordningen ska tolkas mot bakgrund av motsvarande bestämmelser i Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet).

Enligt 24 a § andra stycket jaktförordningen (1987:905) får Naturvårdsverket överlämna att besluta om licensjakt efter lo till Länsstyrelserna i ett rovdjursförvaltningsområde.

Rovdjursförvaltningsområdena är indelade enligt 2 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

Enligt beslut (NV-04673-18) delegerar Naturvårdsverket rätten att fatta beslut om licensjakt efter lodjur till samtliga länsstyrelser utom Länsstyrelsen i Gotlands län. Delegeringen gäller till och med den 15 april 2019.

Vid beslut om licensjakt efter lodjur gäller Naturvårdsverket föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lodjur (NFS 2010:15).

Enligt artikel 12.1 a) art- och habitatdirektivet ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a, med förbud mot att avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur detta görs. Lodjur återfinns i bilaga 4 a såsom en djurart av gemenskapsintresse som kräver noggrant skydd.

Av artikel 16.1.e) art- och habitatdirektivet följer att förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar

upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde får en medlemsstat göra undantag från bestämmelserna i artikel 12 för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de arter som finns förtecknade i bilaga 4 i en begränsad mängd som fastställs av de behöriga nationella myndigheterna.

Riktlinjer för förvaltningen av stora rovdjur

Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) har på EU-kommissionens uppdrag tagit fram riktlinjer för förvaltning av stora rovdjur på populationsnivå. Riktlinjerna antogs av EU-kommissionen sommaren 2008 och kan enligt kommissionens bedömning ligga till grund för inriktningen av rovdjursförvaltningen inom EU. I riktlinjerna anges bl.a. följande om möjligheterna till jakt:

”från bevarandesynpunkt finns ingen principiell orsak till att populationerna av stora rovdjur ej kan tolerera vissa nivåer av jaktliga förvaltningsåtgärder eller att förvaltas under samma förutsättningar som jaktbart klövvilt eller jaktbara fågelarter. Detta förutsatt att jakten är väl hanterad, vilket i detta fall innebär effektiv inventering av populationsstorlek, fastställande av lämplig tilldelning och jaktperioder, samt noggrann åttlydnad av dessa regler. En väl organiserad jakt kan potentiellt sett vara uthållig. Artikel 16 ger i sammandrag en möjlighet att tillåta jakt, och kvarhållande av traditionella jaktmetoder”

Motivering till beslutet

Beslut om licensjakt är ett undantag från ett strikt skydd och därför är möjligheten att medge licensjakt på lodjur starkt begränsad. Jakt kan endast ske om det finns stöd i något av de undantag som finns reglerade ovan. Länsstyrelsen gör följande bedömning.

Syfte med jakten och strategi att uppnå syftet

Syftet med att besluta om licensjakt efter lodjur i Västra Götalands län 2019 är att stabilisera populationen ovanför miniminvån, vilken för närvarande är sju familjegrupper. Detta för att skapa förutsättningar för en fortsatt hållbar lodjursförvaltning, förbättra möjligheten för samexistens mellan rovdjur och människor och på detta sätt bevara lodjursstammens gynnsamma bevarandestatus.

Eftersom lodjursangrepp på får är vanligt förekommande i länet, framförallt i den södra länsdelen, är det viktigt att lodjursstammen hålls på en hanterbar nivå. Jaktområdena har begränsats till de områden i länet där lodjursfamiljer har kvalitetssäkrats. Syftet står i enlighet med Riksdagens beslut den 10 december 2013 att anta propositionen ”En hållbar rovdjurspolitik”. Enligt propositionen är det mycket viktigt att de människor som påverkas av stora rovdjur ges möjlighet att finna en delaktighet i förvaltningen.

Licensjakt kan tillsammans med andra åtgärder, som bidrag för åtgärder som kan förebygga skada, ersättningar för skador samt samråd och information, bidra till att minska konflikter mellan människa och rovdjur. Helheten är beroende av att rovdjursförvaltningen är tydlig, förutsägbar, legitim, transparent och såväl regionalt som nationellt anpassad. Förtroendet för förvaltningen är enligt Länsstyrelsens bedömning en nyckelfaktor för lodjurets gynnsamma bevarandestatus i Sverige och i länet på lång sikt.

Förvaltningsplanen för rovdjur i Västra Götalands län som beslutats av Viltförvaltningsdelegationen, är ett betydelsefullt dokument för rovdjursförvaltningen i länet. Att ligga över miniminivån och tillåta en selektiv och strikt kontrollerad licensjakt efter lodjur bedömer Länsstyrelsen ligger i linje med länets förvaltningsplan.

Socioekonomiska konsekvenser

Socioekonomiska aspekter i rovdjursförvaltningen utgår från rovdjurens sociala och ekonomiska påverkan på förutsättningar för människors verksamhet och vardag. Det kan innebära kostnader och nyttor med avseende på rovdjursförekomst, exempelvis rovdjursturism och rovdjursjakt, skador med konsekvenser för olika näringar, människors rädsla för rovdjur och rovdjurens påverkan på natur- och kulturvärden så som löshundsjakt.

Angreppen av lodjur på får har framför allt i södra delen av länet varit omfattande på senare år. Detta leder till höga kostnader för både fårägare och samhället samt ökad oro och psykisk stress för djurägare i drabbade områden. Angreppen riskerar också att ge minskad acceptans för arten, vilket kan resultera i motsättningar mellan den beslutade förvaltningen och ortsbefolkningen.

Annan lämplig lösning

Utöver licensjakt arbetar Länsstyrelsen med andra åtgärder för minska konflikter mellan människa och lodjur. Bland annat betalas ersättningar vid skador och bidrag ges till förebyggande insatser, skyddsjakt genomförs vid behov och informationsinsatser till jägare och tamdjursägare genomförs.

För att uppnå syftet med att hålla lodjurspopulationen ovanför miniminivån och samtidigt minska risken för angrepp på får anser Länsstyrelsen att ingen annan lämplig lösning än licensjakt finns. Andra tänkbara lösningar för att uppnå syftet skulle kunna vara flytt eller sterilisering av lodjur. Länsstyrelsen anser att ingen av dessa lösningar är lämpliga.

Gynnsam bevarandestatus

Den svenska lodjursstammen bedöms vara cirka 1202 lodjur och lodjuret som art har en gynnsam bevarandestatus i Sverige. I Mellersta rovdjursförvaltningsområdet fanns det efter inventeringen 2017/18 cirka 415 lodjur, beräknat utifrån antalet familjegrupper multiplicerat med omräkningsfaktorn 5,5. Det sammanlagda uttag av lodjur som planeras vid licensjakt i de avgränsade jaktområdena i förvaltningsområdet, bedöms inte

påverka förvaltningsområdets lodjurspopulation nämnvärt. Bedömningen är också att jakten inte äventyrar lodjursstammens gynnsamma bevarandestatus.

I Västra Götalands län fanns det utifrån det senaste inventeringsresultatet 11,5 länsegna familjegrupper, vilket motsvarar drygt 60 lodjur. Länsstyrelsen bedömer att ett uttag av sju lodjur under licensjakt fortsatt kommer att hålla antalet föryngringar över miniminivån sju lodjursföryngringar, vilket motsvarar knappt 40 lodjur. Licensjakten bedöms därmed inte att påverka länets lodjurspopulation negativt. Länsstyrelsen bedömer vidare, baserat på förra årets inventering, att det finns utrymme för skyddsjakt om behovet skulle uppstå.

Samverkan mellan Länsstyrelserna

I enlighet med propositionen ”En hållbar rovdjurspolitik” (Prop. 2012/13:191) har länen inom det mellersta rovdjursförvaltningsområdet samverkat i frågor gällande förvaltning av rovdjur. Beslut om licensjakt för respektive län har grundats på Naturvårdsverket beslut om miniminivåer för lodjur (NV-04673-18), respektive läns förvaltningsplaner, samt gällande författningar.

Licensjaktens omfattning i Västra Götalands län

De regionala förvaltningsplanerna utgår ifrån rovdjursförvaltningens juridiska och politiska ramar, och behandlas och godkänns av länsstyrelsernas viltförvaltningsdelegationer. Beslut om licensjakt som fattas med stöd av regionala förvaltningsplaner har goda förutsättningar att uppfattas som legitima och väl förankrade hos berörda intressegrupper. Detta påverkar i sin tur toleransen för stora rovdjur och förtroendet för förvaltande myndigheter och förbättrar därmed förutsättningarna för att bibehålla gynnsam bevarandestatus för arterna.

I bedömningen ingår att risken för underskattning av lodjursstammen är större än risken för överskattning, vilket ytterligare styrker att detta jaktuttag inte riskerar att påverka gynnsam bevarandestatus negativt. Jaktresultatet kommer att följas upp och bidra till kunskapsunderlaget för kommande förvaltningsbeslut, enligt principerna för adaptiv viltförvaltning. I och med genomförandet och utvärdering av kommande års licensjakter kommer kunskapen att öka och de osäkerheter som finns att minska. Detta är vedertagen metodik inom all viltförvaltning.

Länet har en beslutad miniminivå på sju lodjursföryngringar (Fastställande av miniminivåer för varg och björn gällande rovdjursförvaltningsområden och län, Dnr NV-00552-14). Det senaste fastställda inventeringsresultatet från 2017/2018 visar att länet berörs av 11,5 länsegna familjegrupper (Inventering av lodjur 2018, Rovdata och Viltskadecenter, SLU Rapport nr. 2-2018). Jakten är enligt Länsstyrelsen proportionerlig och kan inte bedömas få någon negativ inverkan på populationen som kan hindra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus. Jakten bedöms vara nödvändig för att minska konflikterna mellan människa och lodjur och

därmed genom ökad acceptans långsiktigt gynna upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för populationen.

Sammanfattning

Länsstyrelsen bedömer att licensjakt efter lodjur kan medges för att det inte finns någon annan lämplig lösning för att reglera lodjursstammen och samtidigt minska risken för skador på tamdjur. Aktuell beskattning är av begränsad omfattning och lämplig utifrån såväl målsättningen med jakten som stammens storlek. Jakten sker under strängt kontrollerade former och tillåter lodjursstammen i Mellersta rovdjursförvaltningsområdet såväl som i Västra Götalands län att med fortsatt god marginal förbli en livskraftig population med gynnsam bevarandestatus i artens naturliga utbredningsområde.

Länsstyrelsen beslutar därför om licensjakt efter lodjur i enlighet med de villkor som framgår av detta beslut.

Information

Straffbestämmelser

Jakt som bedrivs mot givna villkor sker utan stöd i beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelser för jaktbrott och grovt jaktbrott finns i 43 och 44 §§ jaktlagen.

Kungörelsedelgivning

Länsstyrelsen beslutar att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelsedelgivning. Beslutet fattas med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932). Meddelande om beslutets huvudsakliga innehåll samt om var och när det hålls tillgängligt införs inom 10 dagar i Post och inrikes tidningar. Beslutet finns under överklagandetiden tillgängligt hos Länsstyrelsen i Västra Götalands län samt på Länsstyrelsens hemsida <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/privat.html>

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 2.

Beslutande

Beslutet har fattats av avdelningschef [REDACTED] med naturvårdshandläggare [REDACTED] som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef [REDACTED] deltagit.

Bilagor:

1. Karta över jaktområdena
2. Hur man överklagar
3. Telefonnummer för anmälan av jaktledare samt anmälan om fälld eller påskjuten varg
4. Besiktningsprotokoll, Registrering av fälld/påskjuten varg
5. Besiktningsprotokoll, Besiktning, provtagning och märkning av fälld varg
6. Besiktningsprotokoll, Platsundersökning och eftersök

Besiktningsprotokollen finns att hämta på SVA:s hemsida:
<http://www.sva.se/djurhalsa/vilda-djur/stora-rovdjur/dropbox>

Kopia till:

Jaktdatabasen NV
Polismyndighet registrator.vast@polisen.se
Viltförvaltningsdelegationen

Mellersta rovdjursförvaltningsområdet

Statens Veterinärmedicinska Anstalt rovdjur@sva.se

Jägarnas Riksförbund jrf.glimmingen@telia.com
jrf@jagarnasriksforbund.se

Naturskyddsföreningen kansli.vast@naturskyddsforeningen.se
LRF lrf.vastragotaland@lrf.se
Rovdjursföreningen info@rovdjur.se
Jägareförbundet VO7@jagareforbundet.se

Så här hanterar vi dina personuppgifter

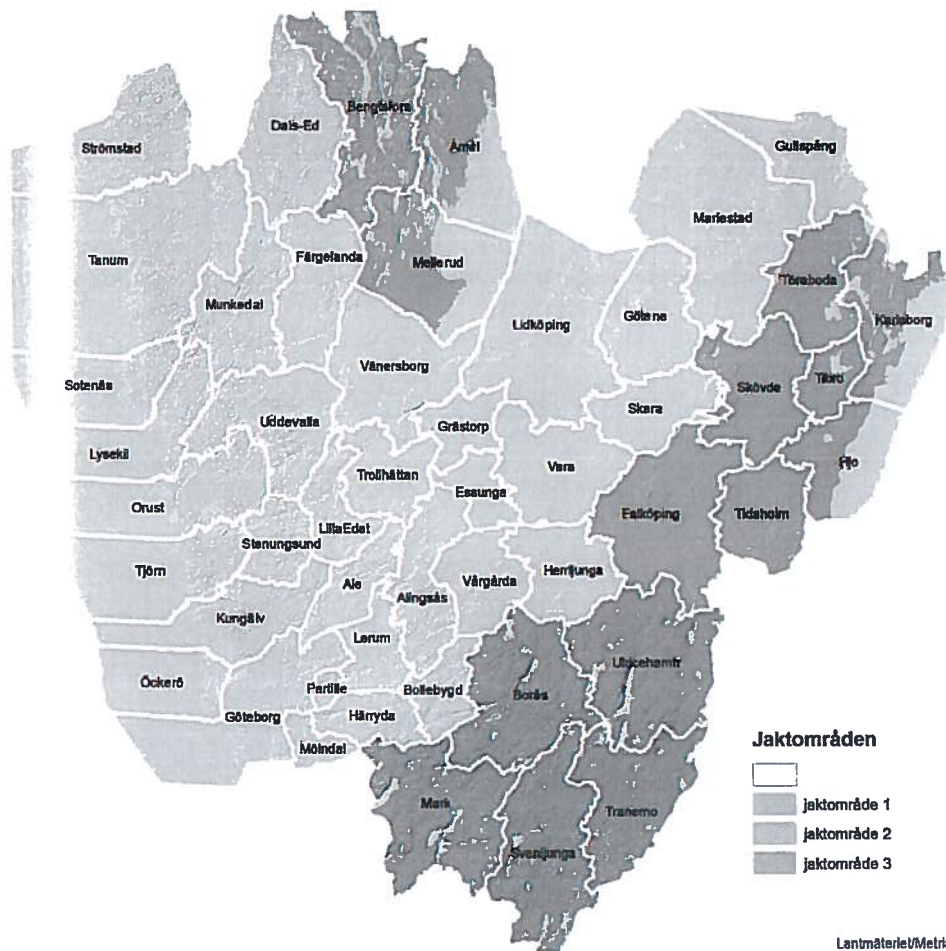
Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga 1

Högst ett (1) lodjur får fällas inom jaktområde 1 som består av Karlsborgs, Töreboda, Tibro, Skövde, Hjo, Tidaholms och Falköpings kommuner.

Högst tre (3) lodjur får fällas inom jaktområde 2 som består av Åmåls, Bengtsfors och Melleruds kommuner.

Högst tre (3) lodjur får fällas inom jaktområde 3 som består av Marks, Svenljunga, Tranemo, Borås och Ulricehamns kommuner.

Bilaga 2

Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Luleå.

Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.

Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **senast 21 januari 2019**.

Är du osäker på när tiden går ut kan du kontakta Länsstyrelsen. Om klaganden är en part som företräder det allmänna, exempelvis en kommunal nämnd, ska överklagandet ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Länsstyrelsens beslut ska ändras och varför det ska ändras.

Lathund till stöd för jägare under pågående jakt

Innan ni påbörjar jakten:

- Du ska vara anmäld som jägare hos Naturvårdsverket, samt vara väl införstådd med alla villkor i beslutet (detta är en kort sammanfattning av det som kan vara bra att ha med sig under pågående jakt).
- Om du är jaktledare, se dessutom till att alla jägare är införstådda med villkoren för jakten och var jakt får bedrivas.
- Ha namn, adress och telefonnummer på skyttarna tillgängligt för att underlätta rapportering av påskjutet/fälld lodjur.

Återstående tilldelning:

- Lyssna av telefonsvarare minst en gång i timmen för att kontrollera återstående tilldelning: **010-224 50 95**. Det räcker inte att vara ansluten till sms-tjänsten.

Vid påskjuten eller fälld lo:

- Skytten ska anmäla påskjuten eller fälld lo till Länsstyrelsen utan dröjsmål på **010-224 50 90**.
- Följande uppgifter ska uppges vid anmälan:
  - Skyttens och jaktledarens namn, adress och telefonnummer.
  - Datum och klockslag för skottillfället.
  - Koordinater eller detaljerad platsangivelse för skott- och fallplats.
  - Djurets kön.

Påskjutet lodjur: eftersök och dokumentation

- Anmäl direkt till Länsstyrelsen. Endast eftersök efter det påskjutna djuret får bedrivas tills Länsstyrelsen meddelar att jakten kan återupptas.
- Skytten och jaktledaren ansvarar för platsundersökning och eftersök (se villkor i beslutet).
- Länsstyrelsen ska kunna besiktiga skottplatsen. Var rädd om spår på platsen och eventuellt blod, hår, spillning eller urin.

Hundanvändning

- Högst 2 hundar som förföljer samma djur får användas samtidigt.
- Eftersökshund ska kunna finnas på platsen inom högst två timmar från påskjutningen.

REGISTRERING AV FÄLLT LODJUR										
1. Ifylld blankett lämnas till länsstyrelsens besiktningsman som registrerar relevanta uppgifter i Rovbase 2. Besiktningsmannen sänder kopia till SVA tillsammans med proverna.										
DATUM	Datum då lodjuret fälldes			År	Månad	Dag	Klockslag	Tim	Min	Länsstyrelsens ID-nr
FÄLLD MED STÖD AV	☐ Licensjaktbestut		☐ Annat, ange vilket:		Rovbase ID			M		
	Djur som faller med stöd av 49 a § JF, 9 § JL och 24 kap ErbB ska anmälas till polismyndigheten och det är polisen och inte länsstyrelsen, som har ansvar för dokumentation och hantering av dessa djur. Detsamma gäller trafikdödade djur och djur som påträffas döda (fallvilt).									
ANMÄLAN	Tidpunkt då fon anmäldes			År	Månad	Dag	Klockslag	Tim	Min	Anmäld till
SKYTT	Namn			Telefon			Mobiltelefon			
	Adress			Postnr			Postadress			
	e-postadress			Lend om eznat är Sverige						
JAKT-LEDARE	Namn			Telefon			Mobiltelefon			
	Adress			Postnr			Postadress			
PLATS	Skottplats (ange namn som finns på karta 1:100 000)						Kommun			
	Län			Samsby						
	Skottplats Koordinater Rikets nät (RT 90)			Om skott- & fallplats är olika, ange koordinater för båda.		Fallplats Koordinater Rikets nät (RT 90)				
JAKTSÄTT m.m. (flera x kan anges)	☐ Riksd lodjursjakt		☐ Annan jaktform (enge vikter)		☐ Drevedje		☐ Passstyrt			
	☐ Skjuten från postbräde		☐ Skjuten vid galsmygget		☐ Hund avvärd		☐ Actat hundar			
	Antal deltagande jägare		Antal avskottade skott		Antal lodjur i sätten då jakt inleddes					
MÄRKT DJUR	☐ Taget på insidan av läpparna - ange nr		☐ Öronmärkt VHM om ange färg och nr		☐ Redichalsband ange nr		Om lodjuret är märkt, kontakta Grimsö förskningsstation, Lodjursprojektet 070-203 04 31			
KÖN OCH ÅLDER	☐ Hane ♂		☐ Hona ♀		☐ Okänt kön		☐ 0-1 år (årsunge)		☐ Vuxen	
VIKTER (vägda)	Totalvikt kg (inte flödd)			Flödd kropp (streckt) med huvud (kg)						
MÄTT	OM HELA LODJURET TILLFALLER STATEN: TA INTE MÄTT, VIKTER OCH PROVER									
1. Bröstkårlängd	_____ cm									
2. Kroppslängd	_____ cm									

MÄTTHJÄLP

Mät på ofrådd lodjurskropp. Använd plastmätband samt lämplig våg. Vägda vikter anges i kg med minst en decimal.

1. Bröstkamfång	Mät strax bakom frambenen.
2. Kroppslängd	Avstånd från nosspets till svansrot genom att följa kroppens kontur.
KOMPLET- TERANDE INFORMATION	

BESIKTNING, PROVTAGNING OCH MÄRKNING AV FÄLLD LO												
1. Blanketten fylls i av länsstyrelsens besiktningsman som registrerar relevanta uppgifter i Rovbase. 2. Besiktningsmannen sänder kopia till SVA tillsammans med provena. 3. Blankett i original behålls av ägaren till skinnnet.												
DATUM	Besiktningsdatum och klockslag			Ar	Månad	Dag	Klockslag	Tim	Min	Länsstyrelsens ID-nr		
ANMÄLAN	Besiktningsmannen fick kännedom om fälld lo			Ar	Månad	Dag	Klockslag	Tim	Min	Rovbase ID		
BESIKTNING AV	Heltropp (ofädd)		Skinn med dyror och köttstycker		Kropp med stalle		Skottplats		Fallplats			
BESIKTNING VAR	På skottplatsen/fallplatsen		På annan plats. Ange var!									
KONTROLL AV LÄMNAD E UPPGIFTER	Styktens personuppgifter			Jaktsätt		Platsangivelser		Djurets ev. märkning				
	Djurets kön		Djurets ålder		Djurets vikt		Eventuella färdelskompletter, skrivs under anmärkning nedan					
SKJUTAVSTÅND OCH AVLOSSADE SKOTT	Skjutavstånd. Avstånd mellan skjut och lo, då djuret påsköts med första skottet?						Hur resgerade lott?		Stod still		Gick i normal takt	Sprang
	Hur många skott avlossades mot lott?		med kulvapen		med hagelvapen		Användes stöd vid första skottet?		Ja		Nej	
NOTERA SYNLIGA SKADOR	Färska skador (foto)						Skador på klor		Inga skador på klor		Skadbangripen (ange också var, ta foto på kroppen/huden)	
	Äldre skador (foto)						Inga synliga skador					
FOTODOKUMENTATION	Hela lodjuret		Klor och tassar		Skottplats		Fallplats		Inga fotos tagna			
KRANIET	Styktens önskar få tillbakalämnat från SVA. Kostnad 600 kr - fraktkostnad. Frakt utanför EU: CITES exporttillstånd krävs tillkommer						Styktens underskrift (krävs för retur)					
PROVER	Kropp inkl. stalle, svansklor och läben			Vid hane också testiklar		Kropp sänt till SVA (ange datum)						
	Besiktningsmannens referensprov (hud ca 1x4 cm)			Referensprov sänt till SVA (ange datum)								
ANMÄRKNING												
IDENTIFIERING EV. TIDIGARE MÄRKNING	Oronmärke eller tatuering						Nr på eventuellt CITES-tillstånd					
	Ange nr:						Ange mikrochipnr					
MÄRKNING VID BESIKTNING	Skinn - mikrochipnr						Skanning av kropp efter ev. tidigare mikrochip (vid fynd: ange placering)				Ej kontrollerad	
							Nymärkning med synligt mikrochip (ange placering - om annat än fäst)					
LO-SKINNETS ÄGARE	Namn						Personnummer		Telefon			
	Adress						Postnr		Postadress			
	e-postadress						Land om annat än Sverige					
BESIKTNING OCH MÄRKNING UTFÖRD AV	Besiktningsman						Mobiltelefon			Länsstyrelse		
	Underskrift						e-postadress					

KOMPLETTERANDE MÄRKNING AV FÄLLD LO				
1. Blanketten fylls i av den som utför märkningen och originalet sändes till Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm.				
2. Kopia behålls av ägaren				
KOMPLETTERANDE MÄRKNING	Chipnr. vid kompletterande märkning	Synligt mikrochip	Dot mikrochip	Eventuell streckkod
	☐	☐	☐	
	Ange vilken del av djuret som är märkt			
ÄGARE AV DEL AV DÖD LO	Placering av mikrochip			
	Namn		Personnummer	Telefon
	Adress		Postnr	Postadress
	e-postadress		Land om annat än Sverige	
ANMÄRKNING				
MÄRKNING UTFÖRD AV	Datum	Märkning utförd av (ange myndighet)		
	Underskrift	Namnförtydligande		

KOMPLETTERANDE MÄRKNING AV FÄLLD LO				
1. Blanketten fylls i av den som utför märkningen och originalet sändes till Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm.				
2. Kopia behålls av ägaren				
KOMPLETTERANDE MÄRKNING	Chipnr. vid kompletterande märkning	Synligt mikrochip	Dot mikrochip	Eventuell streckkod
	☐	☐	☐	
	Ange vilken del av djuret som är märkt			
ÄGARE AV DEL AV DÖD LO	Placering av mikrochip			
	Namn		Personnummer	Telefon
	Adress		Postnr	Postadress
	e-postadress		Land om annat än Sverige	
ANMÄRKNING				
MÄRKNING UTFÖRD AV	Datum	Märkning utförd av (ange myndighet)		
	Underskrift	Namnförtydligande		

PÅSKJUTET LODJUR - PLATSUNDERSÖKNING OCH EFTERSÖK

1. Fylls av länsstyrelsens besiktningsman tillsammans med skytt och jaktledare då lodjur påskjuts, men inte påträffats dött eller avlivats på skottplatsen. Blanketten fylls även vid skyddsjakt. Relevanta uppgifter registreras av besiktningsmannen i Rovbase.
2. Kopia sänds till SVA oberoende av om prover insamlats eller ej.

DATUM	Datum då lodjuret påsköts		Ar	Månad	Dag	Klockslag	Tim	Min	Länsstyrelsens id-nr														
ANMÄLAN	Tidpunkt då påskjutningen anmäldes		Ar	Månad	Dag	Klockslag	Tim	Min	Anmäld till														
PÅSKJUTEN MED STÖD AV	☐ Licensjaktbeslut	☐ Annat, ange vilket							Rovbase ID														
PLATSUNDERSÖKNING/EFTERSÖK	☐ Bara platsundersökning	☐ Platsundersökning och eftersök		Djur som tillis med eld av 40 c § JF, 9 § JL och 24 kap BrB ska anmälas till polismyndigheten, som ansvarar för dokumentation och hantering av dessa djur. Detaljerna gäller trafiklösligt djur och djur som påträffas dött (skitrit).																			
SKYTT	Namn			Telefon			Mobiltelefon																
	Adress			Postnr			Postadress																
	e-postadress			Land om annat än Sverige																			
JAKTLEDARE	Namn			Telefon			Mobiltelefon																
	Adress			Postnr			Postadress																
PLATS OCH AVLOSSADE SKOTT	Skottplats (enge namn som finns på karta 1:100 000)		Detaljerad karta över platsundersökning och eftersök ska bifogas			Koordinater Rikets mät (RT90)																	
	Jaktområde (vid licensjakt)		Län			Kommun																	
	Skjutavstånd. Avstånd mellan skytt och lodjur då lodjuret påsköts med första skott?			Hur regerade lodjuret?			Stod still		Gick i normal takt		Sprang												
	Hur många skott avlossades mot lodjuret?		med kulvapen		st		med hagelvapen		st		Användes stöd vid första skottet?												
	Ange var skott/skotten trohögts träffade?		Skott 1		Skott 2		Skott 3																
Tecknade lodjuret för träff efter skott/skotten?		Ja		Nei		Ja		Nei		Ja	Nei												
PLATSUNDERSÖKNING OCH EFTERSÖK	Klockslag då eftersöket startade			Tim			Min			Klockslag då eftersöket avslutades			Tim			Min							
	Eftersöksörens namn						Telefon			Mobiltelefon													
	Användes hund vid eftersöket?			Ja			Nei			Tillhörde hund och hundförare det egna jaktlaget?			Ja			Nei							
	Ange hundras och om flera hundar använts - ange ordningsföljd			Hund 1			Hund 2			Hund 3													
	☐ Enbart löshund			☐ Enbart spårhund			☐ Spårhund och löshund																
	Var eftersökskeppaget utbildat/testat på rovdjur?			Ja			Nei			Var eftersökskeppaget tränat på annat sätt?			Ja			Nei							
	Lämnade lodjuret synligt blodspår då den lämnade skottplatsen?			Ja			Nei			Hur långt kunde blodspåret följast?													
Hur långt kunde lodjuret spåras från skottplats till sista lodjurspår?			m			Har avlossade kulor återfunnits? Ange antal och var.																	
PROV	Har provmaterial från det påskjutna lodjuret insamlats?			Ja			Nei			Blod			Hår			Köttvävnad			Spjälling				
	Har provmaterial överlämnats till besiktningsmannen?			Ja			Nei			Insamlade prover sändes snarast till SVA (ange datum)						Ar			Månad			Dag	
RESULTAT / BEDÖMNING AV LODJURETS SKADOR	Eftersök har genomförts till dess			Lodjuret påträffats dött			Lodjuret påträffats skadat och avlivats			Lodjuret har inte påträffats													
	Jaktledarens bedömning av lons skador då djuret inte påträffats dött eller avlivats? Krav på motivering på sid 2			Lodjuret är oskadat			Lodjuret är lätt skadat			Lodjuret är allvarigt skadat													
UNDERSKRIFTER	Besiktningsman						Jaktledare																
	Namn/ort/tydligande						Namn/ort/tydligande																

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från beslutets datum.

Hur räknar vi ut tiden?

Sista dagen för överklagande är exakt 3 veckor från den veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen för överklagande är en helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

